

Motion till riksdagen

1987/88:Kr409

av Karl Boo m. fl. (c)

om stödet till idrotten

Idrottsrörelsen är en av de största folkrörelserna i vårt land med 40 000 lokala organisationer. Detta omfattande folkrörelsearbete omfattar hela landet och inom idrotten finns utövare i alla åldrar. Idrottsrörelsen beräknas engagera 400 000 ideellt arbetande ledare som genom sitt arbete bidrar till en stor samhällsnytta i form av en förbättrad folkhälsa, fostran till positiv social gemenskap och personligt ansvarstagande. Tillfredsställelse och livskvalitet växer fram hos de många som satsar på stimulerande fritidsverksamhet. Folkrörelserna har en avgörande roll i formandet av morgondagens Sverige. Som den rörelse vilken mer än någon annan drar till sig ungdomen har idrottsrörelsen ett speciellt ansvar. Dagens barn och ungdomar är ju morgondagens ledare, inte bara inom idrottsrörelsen utan i samhället i stort. Det är inom idrottsrörelsen som dessa ungdomar kan fostras i demokratins spelregler, ges både ett kunnande och ett självförtroende som gör dem förmögna att på ett konstruktivt sätt delta i samhällslivet. Det är kanske här som idrottsrörelsen gör sin viktigaste samhällsinsats!

Idrotten är unik inte bara genom den stora andelen ungdomar. Frågan är om det finns någon rörelse som är mer internationell. Även detta ger idrottsrörelsen speciella förpliktelser.

Trots den uppmärksamhet som svensk idrott röner internationellt med anledning av både sitt idrottspolitiska agerande och naturligtvis än mer sina idrottsliga framgångar har vi under senare år kunnat konstatera att Sveriges inflytande i de olika internationella idrottsorganisationernas beslutande församlingar minskat markant. Det är en oroande tendens som undergräver våra möjligheter att påverka utvecklingen. Därför är det en viktig uppgift att framöver göra kraftfulla insatser för att återigen öka inflytandet internationellt. Sådana insatser kräver dock ökade resurser.

Samhället vilar tungt på de ideella idrottsledarnas insatser. Ökat samhällsstöd är en nödvändighet om vi skall kunna behålla och få fler frivilliga krafter som vill arbeta inom idrottsrörelsen. Till idrottens stora samhällsnytta hör exempelvis dess förmåga att motverka drogmissbruk genom att erbjuda ungdomen en social aktivering och ett engagerande och målinriktat intresse. Även om statens och kommunernas bidrag till idrotten ökas kraftigt, står idrottsfolket självt för den ojämförligt största satsningen. Mycket tid och arbete men också pengar satsas från idrottens ledare och utövare.

Idrottens finansieringsmöjligheter har minskat och i en undersökning

genomförd av Olle Halldén, 1979, visade det sig att ca 25 % av föreningarnas inkomster härrörde sig från lotterier och bingo (att jämföra med ca 23 % från statliga och kommunala bidrag). Det är framför allt här som situationen försämrats på sistone. Genom de statliga spelens snabba expansion på de folkrörelsedrivnas bekostnad, har föreningarnas ekonomiska läge blivit alltmer prekärt. Det är svårt att med säkerhet ange några exakta siffror på vad idrottens olika led betalar till staten genom exempelvis reklamskatt, mervärdesskatt, arbetsgivaravgifter m. m., men sammantaget kan det konstateras att staten tar in mer från idrotten än vad den ger i form av bidrag.

Den hårda ekonomiska vardagen i idrottsföreningarna kan och bör underlättas genom att öka utrymmet för egna initiativ inom lotteri och bingospel.

Statens anslag till Sveriges Riksidrottsförbund

Centern föreslår att Sveriges Riksidrottsförbund beviljas ett anslag av 271 034 000 kronor för verksamheten 1988/89. Vårt förslag innebär en anslagsförstärkning med 15 milj. kr. utöver regeringens förslag.

Den av centern föreslagna anslagsökningen skall enligt vår åsikt främst användas till genomförande av programmen Ungdom och Motion.

För genomförande av programmet Ungdom har Riksidrottsförbundet prioriterat en allsidig utveckling av barnet i idrottsverksamheten och åtgärder för att behålla ungdomarna i föreningslivet. Centern stödjer specialförbundens inriktning på att bredda föreningsverksamhetens innehåll, utöver de rent idrottsliga inslagen, samt att vidga och anpassa idrottsaktiviteterna i än högre grad efter ungdomarnas ålder, mognad, behov och förutsättningar. Genom idrottsskolor, lägerverksamhet etc. skall alla barn kunna beredas möjlighet att prova olika idrotter. Syftet att skapa ett allsidigt och bestående intresse för idrott hos de unga är mycket vällovligt.

Motion omfattar idrottslig verksamhet som i första hand syftar till att stimulera människor till fysisk aktivitet och rekreation där tävlingsmomentet är av underordnad betydelse. Centern stödjer riksidrottsmötets prioritering av motion i närmiljö med syfte att få fler fysiskt inaktiva att tillgodogöra sig idrottens utbud av motionsaktiviteter. De senaste åren har motionsverksamheten ökat i betydande grad vilket medför högre krav på träningsmetoder, kost, utrustning och säkerhet. De specialförbund som gör breddsatsningar exempelvis genom enklare regler och i övrigt anpassad verksamhet med mixade lag med unga och gamla, flickor och pojkar, kvinnor och män, bör enligt centern få ökat samhällsstöd. Speciella målgrupper såsom kvinnor, invandrare och handikappade bör komma i åtnjutande av idrottsrörelsens aktiviteter på lika villkor.

Många av de små specialförbunden har liten möjlighet att komma i åtnjutande av reklamintäkter och sponsorstöd. Av Riksidrottsförbundets anslagsframställning för 1988/89 framgår i en tabell att självfinansieringsgraden varierar kraftigt hos specialförbunden. Den högsta självfinansieringsgraden är 90 % och den lägsta 1 %. I genomsnitt uppgår självfinansieringsgraden till 56 %. Den största delen, 109 milj. kr. eller 46 % av det som benämns självfinansiering utgöres av interna avgifter inom idrottsrörelsens olika led

(kurs – konferens – tävling – medlemsavgifter o. d.).

Mot. 1987/88

Kr409

Ett stort antal av specialförbunden pekar på svårigheterna att även i fortsättningen öka de interna avgifterna, vilket nuskett i flera år. Anledningen till avgiftsökningen är att de kommunala bidragen till idrottsföreningarna minskat under 1980-talet. Vid en analys av utfallet av specialförbundens ekonomi visar det sig att de statliga anslagens andel av intäkterna minskar. 1979 utgjordes 42 % av statliga anslag. I dag är siffran ca 30 %. För att de statliga anslagens andel av specialförbundens intäkter skall motsvara 1979 års nivå krävs att anslagen till specialförbunden höjs till ca 220 milj. kr.

Specialförbunden måste således i allt större utsträckning öka sin självfinansiering. De statliga spelformernas expansion innebär dock en hårdnande konkurrens för idrottens traditionella inkomstkällor såsom lotterier och bingo. Detta har medfört att idrottsrörelsens samarbete med näringslivet ökat. Genom sponsor- och reklamavtal beräknar specialförbunden erhålla 95,5 milj. kr. under budgetåret 1988/89, en ökning med 9,5 milj. kr. eller 11 %. Utav 58 specialförbund är det 19 som över huvud taget inte räknar med några sponsors- eller reklamintäkter. 11 specialförbund räknar med sponsor- eller reklamintäkter om 1 milj. kr. eller mer.

För de massmedialt mindre intressanta specialförbunden som får ringa eller inget sponsorstöd, uppkommer problemet att verka utifrån ett sviktande samhällsstöd och en svårbearbetad sponsor- och reklammarknad.

Genom det ökade anslag som centern föreslår kan dessa förbund få ett ökat stöd, vilket är till fördel för hela idrottsrörelsen genom att bredden och mångfalden av aktiviteter kan ökas.

Sociala avgifter på ersättningar till idrottsutövare

Idrottsrörelsen har byggt sin ekonomi och sina ekonomiska åtaganden på föreställningen att ersättningen till spelare *inte* skulle vara sådan lön som ligger till grund för arbetsgivaravgifter.

Enligt vår mening finns det anledning att understryka den mycket speciella karaktär som de ekonomiska relationerna mellan idrottsklubbar och spelare har. Det trygghetssystem som arbetsgivaravgiften avser att finansiera passar inte in på de förhållanden var under idrottsklubbarna och de aktiva lever. Med tanke på det stora värde som det ligger i en väl utvecklad elitidrott, dess betydelse på breddidrotten och dess underhållningsvärde, finns det skäl för att samhället utformar regler som passar in på idrottsrörelsen.

I flera avseenden har idrottsklubbarna själva sökt skapa sociala trygghetssystem för de aktiva. Med de nuvarande reglerna innebär detta att klubbarna genom arbetsgivaravgifterna riskerar att få dubbla sociala kostnader i vissa fall. Arbetsmarknaden är inte främmande för att arbetsgivaren i vissa fall tar över det lagstadgade sociala ansvaret och också kostnaderna för detta. Det s. k. arbetsgivarinträdet för den offentliga sektorn har denna karaktär. Enligt vår mening finns det skäl att pröva förutsättningarna för ett vidgat arbetsgivarinträde när det gäller de aktiva idrottsutövarnas sociala grundskydd. Då skulle det kunna skapas möjligheter att få ett trygghetssystem som till fullo anpassats till idrottens speciella karaktär och där klubbarnas kostnadsansvar blir hanterligt utifrån deras situation.

Sveriges Riksidrottsförbund har till regeringen överlämnat tre olika alternativa lösningar för idrottsutövares försäkringsskydd. Enligt centerens uppfattning bör regeringen tillsätta en utredning med direktiv att närmare studera alternativ 2 vilket innebär att inga avgifter skall erläggas på idrottsutövarens ersättning och att staten därmed ej tillhandahåller det lagstadgade skyddet. I stället för det statliga skyddet erhåller idrottsutövaren ett skydd via privat försäkring som föreningen tvingas teckna enligt lag. I denna lag bör stadgas det minimiskydd som en sådan försäkring måste innehålla.

I avvaktan på att den av oss begärda utredningen har framlagt sitt förslag och riksdagen har fattat beslut i frågan, bör inte några sociala avgifter som baseras på spelarsättningar understigande *två basbelopp*, debiteras idrottsföreningarna.

Riksdagen bör därför upphäva sitt beslut att ersättningar över ett halvt basbelopp skall medföra debitering av sociala avgifter.

Inkomster från spel och lotterier

Genom de statliga spelens expansion, nu senast med trisslotterna och Tipstjänsts vadslagning, har idrottsrörelsens andelar av spelmarknaden minskat. Många föreningar tvingas nu lägga ner bingospelet, vilket har stått för en stor del av spelinkomsterna. Staten har tidigare inte ägnat sig åt spel med direktdragning för penningvinster (s. k. skraplotter).

Enligt centerens mening bör även fortsättningsvis spel med direktdragning vara förbehållen föreningar av olika slag.

Om riksdagen beslutar att staten även fortsättningsvis skall bedriva spel och lotterier som inkräktar på föreningars inkomstmöjligheter, bör föreningslivet få del av dessa inkomster genom att t. ex. nettovinsterna av triss och jokerlotterierna tillföres folkrörelserna. Centern ser denna lösning som en bättre väg än att etablera ett särskilt spelbolag för folkrörelserna.

Regeringen har aviserat en särskild proposition under vårriksdagen med anledning av betänkandet (SOU 1987:52) Folkrörelsernas lotterier och spel. I avvaktan på denna proposition utvecklar inte centern nu sin syn på folkrörelsernas spel och lotteriverksamhet i övrigt.

Ideellt arbete i föreningslivet

De många ideellt arbetande ledarna och funktionärerna i föreningarna utgör en omistlig tillgång för samhället. Ofta räcker det inte med frivilligt arbete utan även ekonomiska uppoffringar är mycket vanligt. Enligt centerens mening bör samhället stödja och uppmuntra ideella insatser i föreningslivet som bidrar till ökade sociala kontakter mellan människor i olika åldrar och olika miljöer. Riksdagen bör därför ge regeringen i uppdrag att framlägga förslag till ekonomiska stimulansåtgärder för ideellt arbete.

Behovet av en idrottshögskola/idrottsvetenskapligt institut

Mot. 1987/88

Kr409

Intresset för fysisk träning, idrott och friluftsvksamhet har kontinuerligt ökat under hela 1900-talet. Den föreningsorganiserade idrottsrörelsen har under motsvarande tid befunnit sig i ett mycket dynamiskt skede. Drygt 2 miljoner svenskar beräknas sålunda utöva någon form av organiserad idrott under sin fritid.

Med hänsyn till den stora omfattning som idrotten har finns det behov av en rad olika utbildningar av lärare och ledare med kunskaper i frågor rörande motorisk utveckling, friskvård, skolgymnastik, olika former av idrott, friluftsliv och en till dessa intressen anpassad planering av samhällets fysiska miljö.

Utöver den utbildning som finns inom idrottens område finns det behov av en mer samlad utbildning med möjligheter till utvecklingsarbete och forskning inom ämnet idrott.

Idrottshögskola i Falun

I betänkande 1986/87:26 begärde utbildningsutskottet att frågan om en självständig högskoleenhet för fysisk fostran och idrott skyndsamt skulle prövas av regeringen. Riksdagen ställde sig bakom detta. Regeringen förverkligade önskemålet så till vida att en särskild utredare tillkallades för att studera frågan om utbildning och forskning inom fysisk fostran och idrott. I direktiven skrevs dock in att förslag från utredaren skulle kunna genomföras med oförändrade eller minskade resurser. Eftersom det är praktiskt taget omöjligt att tänka sig en ny högskoleenhet för fysisk fostran och idrott utan att det alls kostar mera pengar innebar detta direktiv att regeringen gick emot riksdagens ställningstagande. Utredaren kom också mycket riktigt fram till att en särskild högskoleenhet inte borde komma till stånd.

Enligt vår uppfattning kan regeringen således inte anses ha genomfört riksdagens uppdrag. Det är därför nödvändigt att riksdagen nu tar ställning i principfrågan. Regeringsförslaget som innebär en fortsatt uppsplittring av utbildnings- och forskningsresurserna på området bör avvisas. I stället bör riksdagen besluta om att en högskola för fysisk forskning och 120 poängsutbildning i ämnet Idrott skall etableras i Falun knuten till den befintliga högskolan i Falun/Borlänge. De av regeringen föreslagna professurerna vid ett nyinrättat centrum för idrottsforskning i Stockholm bör placeras vid denna högskoleenhet tillsammans med erforderliga resurser för forskning och utbildning inkl. en allmän linje, idrottslinjen på 120 poäng.

Riksdagen har vid flera tillfällen uttalat att ny- eller omlokaliserad verksamhet inom statligt verksamhetsområde i första hand skall lokaliseras till skogslänen. Det nu framlagda regeringsförslaget om ett nytt centrum för idrottsforskning i Stockholm stämmer således inte med riksdagens uttalande.

Riksdagen bör uppdra åt regeringen att i samband med tilläggsbudget presentera organisationsförslag och anslagsbehov med inriktning på att verksamheten i sin helhet skall kunna påbörjas 1 juli 1989 med ett uppbyggnadsskede från 1 januari samma år.

På Lugnet i Falun har tidigare presenterats planer på att inrätta ett idrottsvetenskapligt institut.

Den verksamhet som planeras vid Lugnets idrottsvetenskapliga institut kan sammanfattas enligt följande:

Mot. 1987/88
Kr409

a) ge undervisning för studerande på den 4-åriga utbildningslinjen för instruktörer/tränare

b) genomföra tester och uppföljning av idrottsutövare inkl. medicinsk serviceverksamhet

c) bedriva forsknings- och utvecklingsarbete inom idrotten.

Forskningsuppgifterna vid det idrottsvetenskapliga institutet kommer att vara mångfaldiga, några av de prioriterade områdena kan dock anges:

a) värdering av prestationsförmåga, vilket också inkluderar utveckling av grenspecifik mätmetodik

b) barns och ungdomars muskulära och metaboliska utveckling, betydelsen fysisk aktivitet, träning och tävling

c) idrott som fritidsaktivitet, vilka som väljer att idrotta och vilka som slutar att idrotta

d) utveckling/inläring av teknik (gång, löpning, simning, skidåkning)

e) hjärtfunktion vid träning – tävling

Centern anser att inrättandet av ett sådant institut på Lugnet i Falun och en högskoleutbildning på 120 poäng i ämnet idrott vid högskolan i Falun/Borlänge bättre skulle tillgodose idrottens intressen än det av regeringen föreslagna centrumet i Stockholm. Avslag yrkas därför på regeringens proposition i denna del och att riksdagen beslutar uttala sig för ett statligt engagemang i Lugnets vetenskapliga institut.

Aktiva idrottares möjlighet till studier

Enligt centerns mening är det angeläget att underlätta för aktiva idrottsutövare att bedriva studier på gymnasie- och högskolenivå. Goda studiemöjligheter bör finnas vid samtliga skolor och inte endast vid s. k. idrottsgymnasier och vissa högskolor. Genom att underlätta studierna på idrottsutövarnas hemort kan fler skaffa sig en utbildning parallellt med aktiv idrottsutövning.

Hemställan

Med hänvisning till ovanstående hemställs

1. att riksdagen beslutar anslå 271 034 000 kronor till Sveriges Riksidrottsförbund,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inriktningen mot prioriterade områden inom idrotten som ovanstående anslagsökning ger möjlighet till,

[att riksdagen begär att regeringen i enlighet med motionen framlägger förslag till nytt försäkringsskydd för idrottsutövare¹.]

[att riksdagen beslutar upphäva sitt tidigare beslut om debitering av sociala avgifter på ersättningar överstigande 0,5 basbelopp¹.]

[att riksdagen i avvaktan på nytt förslag till försäkringsskydd för idrottsutövare beslutar att ersättningar överstigande 2 basbelopp skall läggas till grund för debitering för sociala avgifter¹.]

¹ 1987/88:Sf259

3. att riksdagen beslutar att spel med direktdragning även fortsättningsvis skall vara förbehållet föreningar av olika slag,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fortsatt statligt spel som inkräktar på föreningslivets inkomstmöjligheter,

5. att riksdagen begär att regeringen framlägger förslag till ekonomiska stimulansåtgärder för ideellt arbete i föreningar som bidrar till ökade sociala kontakter mellan människor i olika åldrar och olika miljöer,

[att riksdagen beslutar avslå propositionens förslag om inrättandet av ett centrum för idrottsforskning i Stockholm².]

[att riksdagen beslutar att de professurer som föreslagits för centrum för idrottsforskning i Stockholm inrättas vid högskolan i Falun/Borlänge².]

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om statligt engagemang i institutionen på Lugnet i Falun².]

[att riksdagen begär att regeringen inrättar en 120-poängs högskoleutbildning i ämnet idrott vid högskolan i Falun/Borlänge².]

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om aktiva idrottares möjlighet till studier.²]

Stockholm den 21 januari 1988

Karl Boo (c)

Pär Granstedt (c)

Kerstin Göthberg (c)

Marianne Andersson (c)

Lennart Brunander (c)

Larz Johansson (c)

Jan Hyttring (c)

Stina Gustavsson (c)

² 1987/88:Ub564

